

Светски дан бубрега – 14. март 2019. године

Светски дан бубрега обележава се на иницијативу Међународног друштва за нефрологију (*The International Society of Nephrology*) и Интернационалног удружења Фондација за бубрег (*International Federation of Kidney Foundations*) у више од 100 земаља широм света. Од 2006. године обележава се сваког другог четвртка у марту месецу. Циљ је подизање свести о важности бубрега, органа који има кључну улогу у одржавању живота и упознавање јавности да су болести бубрега честе, опасне и излечиве. Слоган овогодишњег Светског дана бубрега „Здравље бубрега свима и свуда” има за циљ подизање свести о високом и растућем оптерећењу болестима бубрега широм света, као и потребу за израдом стратегија за превенцију и контролу болести бубрега. Овогодишњи слоган апелује на промовисање здравља становништва кроз осигуравање универзалног, одрживог и равноправног приступа висококвалитетној здравственој заштити и смањење неједнакости у здрављу међу различитим социјално-економским групама становништва.

Главна функција бубрега је излучивање токсичних продуката метаболизма и вишка течности из организма. Болести бубрега чине велику групу обољења различитог узрока, тока, клиничке слике и прогнозе. Ова обољења најчешће су изазвана инфекцијама, метаболичким поремећајима, токсинима и другим узроцима, а манифестују се као упале бубрега (гломерулонефритис, пијелонефритис, нефротски синдром) и акутна, односно хронична смањена функција бубрега (бубрежна инсуфицијенција).

Процењује се да 850 милиона људи широм света болује од болести бубрега.

Акутне болести бубрега погађају више од 13 милиона људи широм света, а 85% ових случајева се јавља у земљама са малим и средњим бруто националним дохотком. Процењује се да око 1,7 људи годишње умре због акутне болести бубрега. У последњих неколико година препозната је потреба повећања свести о тежини овог обољења и значаја правовременог и адекватног лечења акутног оштећења бубрега међу здравственим радницима, а такође и потреба покретања јавноздравствених кампања са циљем информисања становништва да препознају знаке и затраже стручну помоћ због ових опасних обољења.

Хроничне болести бубрега су узрок најмање 2,4 милиона смртних случајева годишње и тренутно су на шестом месту узрочника смрти. Хронична бубрежна инсуфицијенција неколико пута повећава ризик за настанак болести срца и крвних судова, шећерне болести, повишеног притиска, завршног стадијума бубрежне болести (уремије) и преране смрти (пре 65. године живота). Хронична болест бубрега је озбиљно обољење које због значајних трошкова лечења, лошијег квалитета живота, скраћеног радног и животног века оболелих представља значајан јавноздравствени проблем. Хроничне болести бубрега чине скоро трећину болнички лечених особа и чак 84% смртних исхода од свих болести бубрега.

У стадијуму терминалне бубрежне инсуфицијенције (отказивања функције бубрега) спроводи се дијализа или се трансплантира бубрег.

Упркос растућем оптерећењу бубрежним болестима широм света, неједнакости у доступној здравственој заштити су и даље присутне. Настанак акутних и хроничних болести бубрега повезан је и са социјалним условима у којима људи живе и раде, укључујући и сиромаштво, родну дискриминацију, недостатак образовања, професионалне ризике и загађење.

Трансплантација бубрега се сматра најисплативијим третманом хроничне бубрежне инсуфицијенције, али она са друге стране подразумева високе трошкове у погледу инфраструктуре и захтева доступност високо специјализованих тимова, давалаца органа и не може се обавити без подршке дијализе.

Међутим, иако су националне политике и стратегије за хроничне незаразне болести опште присутне у многим земљама, често недостају специфичне политике усмерене на рано откривање, превенцију и лечење болести бубрега. Више од половине (53%) земаља које имају свеобухватну стратегију за хроничне незаразне болести, немају смернице за лечење и негу особа са хроничним бубрежним болестима (било специфично или у оквиру стратегије за хроничне незаразне болести).

Кључне поруке Светског дана бубрега односе се на следеће:

- Применити и усвојити здрав начин живота (приступ чистој води, физичкој активности, правилној исхрани, контроли дувана). Болести бубрега могу се спречити, одложити и/или држати под контролом када се примењују одговарајуће превентивне мере.
- Неопходно је увести скрининг преглед на болести бубрега као примарну здравствену интервенцију, укључујући и тестове за идентификацију поремећаја (нпр. тестове урина и крви). Скрининг високо ризичних појединаца и рана дијагностика и лечење је исплативо у смислу спречавања или одлагања болести бубрега у завршном стадијуму.
- Обезбедите да бубрежни болесници добију неопходне основне здравствене услуге (нпр. контрола крвног притиска и нивоа холестерола у крви, есенцијалне лекове) како би одложили напредовање болести без финансијских потешкоћа.
- Лобирање за политику која регулише праведан и одржив приступ напредним услугама здравствене заштите (нпр. дијализа и трансплантација) и бољу финансијску обезбеђеност (нпр. субвенције) како би више ресурса постало доступно. Борба против социјално-економских баријера и ширење приступа свеобухватног и правичног приступа услугама је неопходно како би се задовољиле потребе становништва и побољшао квалитет здравствене заштите.

Извор: <http://www.worldkidneyday.org>